

۹۵. الطَّق / ۱۷. م. —
۹۶. عنكبوت / ۲۹. م. —
۹۷. از این ریشه، فعل ماضی، پندرت به کار رفته است. م. —
۹۸. بنگرید: پانوشت همین نامه. م. —
۹۹. بنگرید: پانوشت همین نامه. م. —
۱۰۰. یعنی ایشان، هر کجا زندگی کنند، در شمار مهاجران خواهند بود. م. —

کتابنامه (فهرست مأخذ)

(شماره‌ها، نمایانگر نامه‌ها و سندهایی هستند که آنها را در نوشته‌های هر يك از این مؤلفان، یافته‌ایم).

- ابراهیم الحلبي (شرح السيرة، خطبة لاله لي، استانبول): ۳۲-۳۲/الف.
- ابن أبي الحديد (المتوفى ۶۵۵، شرح نهج البلاغة): ۳۷۲.
- ابن أبي داود السجستاني (ف ۳۱۶، كتاب المصاحف): ۲۱۰/الف.
- ابن أبي شيبه (ف ۲۳۵، كتاب المصنف، خطبة نور عثمانية، استانبول): ۱۱۱-۲۳۳-۲۳۵-۲۴۶/الف، ب، ج - ۲۹۵.
- ابن الأثير عز الدين (ف ۶۳۰ أسد الغابة): ۱۴/ب - ۷۳-۷۵-۹۲-۱۰۹-۱۱۰-۱۱۱-۱۱۳-۱۱۴-۱۱۶-۱۱۹-۱۲۲-۱۲۶-۱۲۷-۱۲۸-۱۲۹-۱۳۰-۱۳۵-۱۳۶-۱۴۰-۱۴۴-۱۴۵-۱۴۶-۱۴۷-۱۴۷/الف - ۱۴۸-۱۴۹-۱۵۸-۱۶۹-۱۷۰-۱۷۲-۱۷۴-۱۸۱-۱۸۷-۱۹۴-۱۹۸-۱۹۹-۲۰۲-۲۰۳-۲۰۴-۲۰۹-۲۱۷-۲۲۴-۲۲۵-۲۲۷-۲۳۴-۲۳۵-۲۳۷-۲۳۸-۲۳۹-۲۴۲-۲۴۳-۲۵۶-۲۵۷.
- ابن الأثير أيضاً (تاريخ الكامل): ۳/ز - ۲ - ۱۸۱ - ۳۷۱ - ۳۷۲.
- ابن الأثير مجدالدين (ف ۶۰۶ النهاية في غريب الحديث): ۱۸۱.
- ابن اسحاق (ف ۱۵۱ ترجمه فارسی سيرة ابن اسحاق از این كتاب يك نسخه در كتابخانه ملی پاریس موجود است؛ بنگرید: پیوست نسخه‌های خطی فارسی ش ۱۱۲۳ و به نسخه‌ای در موزه بریتانیا بخش شرقی ش ۶۴۷۵؛ می‌گویند که نسخه‌ای از آن، در کتابخانه عمومی شهر الله‌آباد هند نیز موجود است. من دو بخش از اصل سيرة ابن اسحاق (خطی فاس و دمشق)

- را نشر داده‌ام؛ بنگرید در زیر، به «کتاب المبعث». سندهای زیر در ترجمه فارسی کتاب، به زبان عربی و بدون ترجمه آمده‌اند): ۱۱ - ۳۱ - ۳۱/الف - ۱۰۵-۱۰۶.
- ابن إسحاق أيضاً (کتاب المبعث و المغازی، طبع فاس): ۲۲-۲۳۳.
- ابن بادیس (وقد نقل عنه الکتانی): ۲۲۲.
- ابن تغزی بردی بنگرید: ابوالمحاسن.
- ابن الجارود (المُنْتَقَى، طبع مصر): ۱۰۴/ج - ۲۳۳.
- ابن الجوزی (ف ۵۹۷، تاریخ عمر): ۳۲۵-۳۲۷ - ۳۳۹/الف - ۳۵۶/ج.
- ابن الحوزی أيضاً (تَلْقِیحُ فُهُومِ أَهْلِ الْأَثَرِ): ۱۲/الف.
- ابن الجوزی أيضاً (صفة الصفوة): ۱۲/الف.
- ابن الجوزی أيضاً (الوفاء فی السیرة، خطیة برلین): ۱۴۱/الف، ب.
- ابن الجوزی أيضاً (المنتظم - طبع حیدرآباد): ۳۴/الف - ۱۴۱/الف، ب - ۲۲۰.
- ابن حبان: ۱۳۹-۱۵۶ (الزلیلی از او نقل کرده است).
- ابن حبيب البغدادی (المتوفی ۲۴۵ هـ کتاب المُحَبَّر طبع حیدرآباد): ۳/ب - ۱۶۱ - ۱۶۵.
- ابن حبيب أيضاً (کتاب المُعَمَّق، طبع حیدرآباد): ۱۷۱.
- ابن حبيب أيضاً (نقائض جریر و الفرزدق طبع اروپا): ۱۳۹/الف.
- ابن حجر (ف ۸۵۲، الإصابة فی تمييز الصحابة): ۴۲-۴۳-۴۳-۵۴-۶۵-۷۳-۷۴-۹۲-۹۸-۱۱۰/الف - ۱۱۰/ب - ۱۱۵-۱۱۶-۱۱۹-۱۲۱/ج - ۱۲۵-۱۲۶-۱۲۷-۱۲۹-۱۳۶-۱۳۸-۱۴۳-۱۴۶-۱۵۰-۱۵۸-۱۷۴-۱۸۱-۱۸۷-۱۹۱-۱۹۸-۲۰۱-۲۰۴-۲۰۹-۲۱۳-۲۲۱-۲۲۵-۲۲۷-۲۲۸-۲۳۰-۲۳۳-۲۳۵-۲۳۶-۲۳۸-۲۴۰-۲۴۱-۲۵۶-۲۵۷.
- ابن حجر أيضاً (تعجیلُ المنفعة): ۱۷۲/ج - ۲۳۵.
- ابن حجر أيضاً (فتح الباری شرح صحیح البخاری): ۱۴/ب.
- ابن حديدہ (تألیف ۷۷۹، المصباح المضيء فی کتاب النبی الامی و رسله إلى ملوک الأرض من عربی و عجمی، در کتابخانه داماد ابراهیم پاشا در استانبول نسخه‌ای خطی با شماره ۴۰۷ از آن دیدم. این نسخه در سال ۷۵۹ نوشته شده است. این کتاب، شماری از اسناد را دربر دارد ولی من استفاده اندکی از آن بردم): ۳۰-۳۷-۵۱-۹۳.
- ابن حزم الأندلسی (ف ۴۵۶، جوامع السیرة طبع مصر ۱۹۵۶): ۳.
- ابن حزم أيضاً (الإحکام فی أصول الأحکام، طبع مصر): ۳۲۷.
- ابن حزم أيضاً (المحلی): ۲۳۷/الف - ۳۲۷.
- ابن حنبل (ف ۲۴۱، مسند أحمد بن حنبل): *ز - ۱-۱/الف - ۹-۱۰-۲۶-۲۸/الف، ب - ۳۱-

۳۱/الف - ۴۷/الف - ۵۳ - ۱۰۴/ج - ۱۰۶ - ۱۱۰/د - ۱۱۹/ب - ۱۲۶ - ۱۳۹ - ۱۴۱/ج -
 ۱۴۱/د - ۱۴۳ - ۱۴۳/الف - ۱۵۶ - ۱۶۳ - ۱۸۵/الف - ۱۸۹/الف - ۱۹۰ - ۲۰۵ -
 ۲۰۵/الف - ۲۲۵ - ۲۲۸ - ۲۳۳ - ۲۳۵ - ۳۰۲/الف - ۳۵۶/الف، ب.

ابن خلدون (ف ۸۰۸، المقدمة): ۳۲۷.

ابن درید (ف ۳۲۱، الاشتقاق): ۱۷۸ - ۱۹۰ - ۲۴۵ - ۲۴۶.

ابن زنجویه (ف ۲۴۷، کتاب الأموال، خطیة بوردور، تركيا) ۱-۱۱ - ۲۶ - ۲۸/الف، ب - ۳۱
 ۳۱/الف - ۴۴ - ۴۶ - ۴۷/الف - ۵۰ - ۶۰ - ۶۰/الف - ۶۶ - ۶۶/الف - ۶۹ - ۹۴ - ۹۹ - ۱۰۰ -
 ۱۰۳ - ۱۰۶/د - ۱۰۹ - ۱۱۰/۵ - ۱۶۳ - ۱۷۲ - ۱۸۱ - ۱۸۲ - ۱۹۰ - ۳۱۸/۱، ۲، ۳، ۴،
 ۵ - ۳۲۵ - ۳۲۵/۱ - ۳۴۲ - ۳۴۷ - ۳۴۸ - ۳۵۲ - ۳۶۱ - ۳۶۱/الف، ب - ۳۶۵/الف، ب،
 ج - ۳۶۸/الف إلى ج.

ابن سعد (ف ۲۳۰، الطبقات): ۱/۱ - ۲/۱ - ۳/۱ - ۴/۱ - ۵/۱ - ۶/۱ - ۳-۱ - ۳-الف - ۸ - ۱۱ -

۱۴/الف - ۱۷ - ۱۹ - ۲۰ - ۲۹ - ۳۱ - ۳۲ - ۳۳ - ۳۵ - ۳۶ - ۳۷ - ۳۷/الف - ۳۸ - ۳۹ - ۴۱ -
 ۴۴ - ۴۸ - ۴۹ - ۵۰ - ۵۳ - ۵۵ - ۵۶ - ۵۷ - ۵۸ - ۵۹/الف - ۵۹/ب - ۶۰ - ۶۱ - ۶۳ - ۶۴ -
 ۶۵ - ۶۷ - ۶۸ - ۷۲ - ۷۶ - ۷۸ - ۷۸/الف - ۷۹ - ۸۰ - ۸۱ - ۸۲ - ۸۳ - ۸۴ - ۸۵ - ۸۶ - ۸۷ -
 ۸۸ - ۸۹ - ۹۰ - ۹۴ - ۹۵ - ۱۰۰ - ۱۰۷ - ۱۰۸ - ۱۰۹ - ۱۱۰/الف - ۱۱۲ - ۱۱۳ - ۱۱۶ -
 ۱۱۷ - ۱۱۸ - ۱۲۰ - ۱۲۱ - ۱۲۲ - ۱۲۳ - ۱۲۴ - ۱۲۶ - ۱۳۱ - ۱۳۳ - ۱۳۴ - ۱۳۷ - ۱۳۸ -
 ۱۳۹ - ۱۴۲ - ۱۴۵ - ۱۵۱ - ۱۵۲ - ۱۵۳ - ۱۵۴ - ۱۵۵ - ۱۵۹ - ۱۶۰ - ۱۶۱ - ۱۶۲ - ۱۶۴ -
 ۱۶۵ - ۱۶۷ - ۱۶۸ - ۱۷۲ - ۱۷۲/الف، ب - ۱۷۳ - ۱۷۳/الف - ۱۷۵ - ۱۷۷ - ۱۷۸/الف -
 ۱۸۰ - ۱۸۱ - ۱۸۲ - ۱۸۶ - ۱۸۸ - ۱۸۹ - ۱۹۰ - ۱۹۰/الف، ب - ۱۹۱ - ۱۹۲ - ۱۹۳ -
 ۱۹۴ - ۱۹۵ - ۱۹۶ - ۱۹۷ - ۱۹۹ - ۲۰۱ - ۲۰۲ - ۲۰۴ - ۲۰۵ - ۲۰۵/الف - ۲۰۶ - ۲۰۷ -
 ۲۰۸ - ۲۱۰ - ۲۱۰/الف - ۲۱۱ - ۲۱۲ - ۲۱۳ - ۲۱۴ - ۲۱۵ - ۲۱۶ - ۲۱۷ - ۲۱۷/الف -
 ۲۱۸ - ۲۲۳ - ۲۲۴ - ۲۲۵ - ۲۲۶ - ۲۲۷ - ۲۲۹ - ۲۳۰ - ۲۳۱ - ۲۳۳ - ۲۸۲ - ۲۸۷/الف -
 ۳۱۴/الف - ۳۴۱ - ۳۴۱ - ۳۴۱/الف - ۳۴۱/ب.

ابن سیدالناس (ف ۷۲۴، عیون الأثر): ۱-۱۶۰.

ابن سیده (ف ۴۵۸، المَحْکَم، خطیة کوپرولو، استانبول): ۲۴۶-۳۷۳.

ابن الطقطقی (تالیف ۷۰۱، الفخری): ۳۷۳.

ابن طولون شمس‌الدین محمد بن علی بن محمد، در گذشته به سال ۹۵۳ (اعلام السائلین عن
 کتب سید المرسلین، در کتابخانه‌المجمع‌العلمی‌العربی به نسخه‌ای خطی از این کتاب به
 خط مؤلف، دست یافتم که پس از آن، به چاپ رسیده است. چنان‌که یاد خواهم کرد،
 مجموعه‌الدیبلی نیز در پایان این نسخه آمده است): ۱۱-۱۵ - ۲۰ - ۲۱ - ۲۲ - ۲۳ - ۲۵ -

٢٦-٢٧-٤٩-٥٠-٥٣-٥٦-٥٧-٥٨-٦٦-٦٨-٧٦-٧٧-٨٠-١٠٥-١٠٩-١١١-
١١٣-١٢٦-١٣٩-١٥٦-١٧٥-١٩٠-٢٠٥-٢٠٦-٢٢٨-٢٣٣-٢٣٥.

ابن عبد الباقي (تأليف ٩٩١، الطراز المنقوش) ٢٤-٢٥.

ابن عبد البر (ف ٤٦٣، الاستيعاب، طبعة ثانية): ٤/٣-٩-١٠-١٤/ب-٣٥-٧٧-٨٠/الف-٩٠-
٩٢/الف-١٠٦/ب-١١٧/الف-١٣٦-١٤٢-١٤٧/الف-١٤٩-١٧٠-١٧٢-١٧٥-
١٧٨-١٨١-١٩١-١٩٢-١٩٨-١٩٩-٢٠١-٢١٧-٢٢٤-٢٣٣-٢٣٥-٢٣٧-٢٤٢-
٢٤٤.

ابن عبد البر أيضاً (جامع بيان العلم): ١٤/ب.

ابن عبد الحكيم (ف ٢٥٧، فتوح مصر، لينن ١٩٢٢ م): ٤٩-٥٠-٣٦٢-٣٦٩.
ابن عبد ربه (ف ٣٢٧، العقد الفريد، طبع بولاق مصر): ٩١-١١٣-١٣٣-١٤٢-١٧٢-١٧٨-
١٨١-١٩٠-١٩١-١٩٢-٢٧٨/الف-٣٢٥-٣٢٧-٣٢٩.
ابن العبري (Bar Hebraeus, Bibl, Orient. III, 2:96): ٩٤.

ابن عساكر (ف ٥٧١، تاريخ دمشق): ٢٨/الف، ب-١٠٩-١٥٧-١٩٠-٣٢٧.
ابن فرحون (ف ٧٩٩، تبصرة الحكام في أصول الأقضية ومناهج الأحكام): ٣٢٧.
ابن فضل الله العُمريّ (ف ٧٤٨، مسالك الأبصار في ممالك الأمصار ج ١ طبع دار الكتب المصرية):
٤٥.

ابن فندق (ف ... ، تاريخ بيهق): ١٠٦/ج.

ابن قانع (ف ٣٥١، معجم الصحابة، خطية كوبرولو، استانبول): ٤٢-٦٩-١١١-١٢٦-١٤١/ج-
١٤٢-١٤٧/الف، ب-١٧٤-١٩٠-٢٠٦-٢١٠/الف-٢٢٤-٢٢٥-٢٢٨-٢٣٢ (لازم
به يادآوری است که وسط نسخه خطی استانبول ناقص و آن بخشی که به این نامه مربوط
می گردد، از میان رفته است) - ٢٣٣-٢٣٣/الف-٢٣٤-٢٤٤-٢٤٦/هـ .

ابن قتيبة (ف ٢٧٦، كتاب المعارف): ١١١-٢٤٤.

ابن قتيبة أيضاً (عيون الأخبار): ٣٢٧-٣٢٨-٣٧٣.

ابن القيم (ف ٧٥١، زاد المعاد): ٢١-٢٣-٣٧-٥٧-٥٨-٦٨-٦٨/الف-٧٦-٩٣-٩٤-٩٥-
١٢٣-١٧٩-١٨٢.

ابن القيم أيضاً (إعلام الموقعين): ٣١٤/الف-٣٢٧.

ابن القيم أيضاً (الطرق الحكمية): ١٦.

ابن القيم أيضاً (احكام أهل النعمة. طبع دمشق): ٣٤-٣٤/الف-٩٩.

ابن كثير (ف ٧٧٤، البداية والنهاية): ١-١١-٢١-٢٢-٢٣-٢٣-٣٢-٣٢/الف-٣٤-٣٤/الف-
٣٧١.

- ابن كثير أيضاً (تفسير القرآن): ۹۳.
- ابن الكلبي (ف ۲۰۴، جمهرة الأنساب، خطبة لوندرا و خطبة ايسكوريال): ۱۵۴-۲۰۵-۲۰۵/الف.
- ابن ماجه (ف ۲۷۳، كتاب السنن، مراجع حسب الكتاب والباب): ۱-۱۰۴/ب، ج-۱۱۷/الف-۲۲۴-۲۲۸-۲۸۷/الف-۳۵۶/الف، ب.
- ابن مازه (ف ۵۳۶، شرح أدب القاضي للخصاف، خطبة شهيد على باشا، إستانبول).
ابن منده: ۱۴۱-۲۳۴ (عبدالمعمر خان از وی نقل کرده است).
- ابن منظور (ف ۷۱۱، لسان العرب): ۱-۱۹-۲۶-۲۶/الف-۳۲-۳۲/الف-۶۹-۹۴-۱۳-۱۲۶-۱۳۲-۱۳۲/الف-۱۳۳-۱۵۷-۱۷۳-۱۸۱-۱۸۵-۱۹۰-۱۹۱-۱۹۲-۲۰۴-۲۳۰-۲۴۶-۳۷۲-۳۷۳.
- ابن هشام (ف ۲۱۸، سيرة رسول الله. طبع أوروبا): ۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۳-۱۳/الف-۱۴-۱۴/الف-۱۵-۱۶-۱۶/الف-۱۷-۱۸-۳۱-۳۱/الف-۳۵-۳۷/الف-۷۹-۸۰-۱۰۵-۱۰۹-۱۱۳-۱۷۵-۱۸۲-۱۸۵-۲۰۱-۲۰۵-۲۰۵/الف-۲۰۶-۲۲۰-۲۸۷/الف.
- أبو حاتم الرازي (ف ۳۲۷، الجرح والتعديل): ۶۹-۹۲-۱۲۳/الف-۱۴۷/ب-۱۷۰-۱۷۲/ج-۱۷۴-۱۷۹/الف-۲۱۰-الف-۲۲۰-۲۳۷.
- أبو الحسن البصري المعتزلي (ف ۴۳۶، المَعْتَمَدُ فِي أَصُولِ الْفِقْهِ): ۳۲۷.
- أبو داود (ف ۲۷۵، كتاب السنن): ۱-۳/الف-۱۴/ب-۲۶-۷۰-۹۴-۱۰۴/۲، ۳، ۴-۱۱-۱۱۶-۱۱۷/الف-۱۱۸-۱۴۲-۱۶۳-۱۸۱-۱۸۲-۲۰۵-۲۰۵/الف-۲۲۸-۲۲۹-۲۳۳-۲۳۷/الف-۲۸۷/الف.
- أبو زرعة (ف ۲۸۲، تاريخ، خطبة فاتح، إستانبول): ۳۰۲/ب، ج.
- أبو الشيخ، وي أبو محمد عبدالله يسر محمد بن جعفر بن حبان، در گذشته به سال ۳۶۹ (طبقات المحدثين بأصبهان و الواردين عليها، و آن دارای یازده طبقه است؛ خطی اصفیه در حیدرآباد، شماره ۲۳۸ رجال): پیوست ۱.
- أبو عبدالله التلمساني: ۲۲۲.
- أبو عبيد القاسم بن سلام (ف ۲۲۳، كتاب الأموال): ۱-۱۰/الف-۱۱-۲۶-۲۷-۲۸/الف، ب-۳۱-۳۱/الف-۴۴-۴۷/الف-۵۰-۵۳-۵۹-۶۰-۶۰/الف-۶۱-۶۶-۶۹-۹۴-۹۸-۹۹-۱۰۰-۱۰۳-۱۰۴/ب-۱۰۵-۱۰۶/د-۱۰۹-۱۱۷/الف-۱۶۲-۱۶۳-۱۷۲-۱۸۱-۱۸۲-۱۹۰-۲۱۹/الف-۲۲۹-۲۳۳-۲۳۷/الف-۲۹۱-۲۹۵-۳۰۶/ع-۳۲۵-۳۴۲-۳۴۷-۳۴۸-۳۵۲-۳۶۱-۳۶۱/الف، ب-۳۶۵-۳۶۵/الف، ب-۳۶۸.

- ۳۶۸/ب، ۵-۳۶۹-۳۷۳.
- ابوعبید ایضاً (غریبُ الحدیث، خَطیة کوپرولو، اِستانبول): ۱-۹۴-۱۳۲-۱۳۲/الف-۱۳۳-۱۹۱.
- أبوالفداء (ف ۷۳۲، تاریخه): ۳۷۱.
- أبوالمحاسن ابن تغزی بزدی، (ف ۸۷۴، النجوم الزاهرة): ۳۶۴.
- ابونعیم (ف ۴۳۰، عبدالمنعم خان و صاحب کنز العمال از وی نقل کرده‌اند: ولی نمی‌دانم از کدامیک از کتابهای وی): ۱۲۱-۱۴۱-۲۳۴.
- ابونعیم ایضاً (اخبار اصفهان): ۲۴۳/الف - ضمیمه ۱.
- ابونعیم ایضاً (حلیة الأولیاء): ضمیمه ۵.
- ابونعیم ایضاً (دلائل النبوة): ۲۶-۵۳.
- نیز ابونعیم (المتقی). از این کتاب، نسخه‌ی خطی در دو مجلد بزرگ در دست من است): ۲۶-۲۹-۵۳.
- أبویوسف (ف ۱۸۲، کتاب الخراج): ۱۱-۴۴-۴۶-۵۹-۹۴-۹۸-۱۰۰-۱۰۱-۱۰۳-۱۰۴-۱۰۵-۱۶۳-۲۲۹-۲۹۱-۲۹۵-۳۰۴-۳۲۵-۳۲۷-۳۵۳-۳۵۴-۳۵۵ (این کتاب به دست فاینیان به فرانسه ترجمه شده است)
- أحمد زکی پاشا (پیمان پیامبر برای نصارا بدانسان که در دیر طور موجود است) پیوست ۴.
- أختر حسن رأی پوری (حبشة، باللغة الهندستانية مطبوع فی الهند): ۲۱.
- إدارة معارف إسلامية (تقرير کنفرانس دوم، لاهور، پاکستان): ۵۳.
- إدواردس (Chilperic Edwards, *The Hammurabi Code*, London, 1904): ۱۹۰.
- الأزرقی (ف ۲۵۰ تقریباً، أخبار مکه طبع أوروبا): ۱۵.
- إسلامیک ریویو (Islamic Review, Woking, volume of 1917): ۱-۴۹-۵۷.
- إسلامیک کلچر (Islamic Culture, Quarterly, Hyderabad; Deccan Vols, XI, XIII) (1937, 1939).
- ۱-۴۹-۵۷-۳۲۷.
- الإسماعیلی (معجم الصحابة وقد نقل عنه عبدالمنعم خان): ۲۳۴.
- إشپرب (Sperber, *Die Schreiben muhammads an die Stämme Arabiens*, in: Mitteilungen des Seminars fuer Orientalische Sprachen, Berlin, XIX, Abt. (2) 1916, pp. 1-93
- ۳۰-۳۱-۳۱/الف-۳۲-۳۲/الف-۳۳-۳۴-۳۴-۴۴-۴۵-۴۸-۶۰-۶۰/الف-۶۵-۶۷-۷۲-۷۲-۹۴-۱۰۵-۱۰۹-۱۶۱-۱۶۲-۱۶۵-۱۷۲-۱۷۳-۱۸۲-۱۹۰-۱۹۱.

(A. Sprenger, *Das Leben und die Lehre des Mohammed*, zweite Ausgabe, Berlin, 1869, vol. 3

۱-۳-۱۱-۱۹-۲۰-۲۱-۲۶-۲۹-۳۰-۳۱-۳۲-۳۶-۳۷-۳۸-۳۹-۴۱-۴۴-
 ۴۸-۴۹-۵۰-۵۳-۵۵-۵۷-۶۰-۶۳-۶۴-۶۵-۶۷-۶۸-۷۲-۷۶-۷۷-۷۸-۷۹-
 ۸۰-۸۱-۸۲-۸۳-۸۴-۸۵-۸۶-۸۷-۸۸-۸۹-۹۰-۹۴-۹۸-۱۰۰-۱۰۱-۱۰۳-
 ۱۰۴-۱۱۳-۱۱۸-۱۲۰-۱۲۱-۱۲۴-۱۳۱-۱۳۴-۱۳۷-۱۵۱-۱۵۲-۱۵۳-۱۵۴-
 ۱۵۵-۱۵۹-۱۶۱-۱۶۲-۱۶۴-۱۶۵-۱۷۲-۱۷۵-۱۷۷-۱۸۰-۱۸۲-۱۸۶-۱۸۸-
 ۱۸۹-۱۹۰-۱۹۱-۱۹۳-۱۹۴-۱۹۵-۱۹۶-۱۹۷-۱۹۹-۲۰۱-۲۰۲-۲۰۵-۲۰۶-
 ۲۰۸-۲۱۰-۲۱-۲۱۳-۲۱۴-۲۱۵-۲۱۶-۲۱۷-۲۲۳-۲۲۷-۲۳۰-۲۳۳.

الأصبهانی، أبو الفرج (ف ۳۵۶، کتاب الأغانی): ۲۶-۲۳۳.

أصل المکتوب: ۲۱-۳۳-۴۵-۵۷-۷۶-۱۰۹.

الأعشى (دیوان أعشى به نام الصبح المنیر فی شعر ابی بصیر میمون پسر قیس بن جندل، أعشى و
 دو أعشای دیگر، از رشته انتشارات یادگار جیب): ۱۳۶.

الأكوع الحوالمی (الوثائق السیاسیة الیمنیة، بغداد ۱۹۷۶): ۷۷ و غیره.

إلیاس أبو غنم المسیحی (کتاب البراهین الجلیة فی صحة الإسلامیة، در نامه پیامبر به هراکلیوس
 ج ۱ صیدا، ۱۳۴۴ هـ): ۲۶.

أوستروروک (ترجمه فرانسوی الأحکام السلطانیة، تألیف ماوردی).

(L. Ostorrog, *Le droit du califat*): ۳۲۷.

الأهدل، السید محمد پسر علی الحسینی الیمنی الأزهری (نثر النثر المکتون فی فضائل الیمن
 المیمون، چاپخانه زهران در تربیعة، یمن ۱۳۵۰ باب هفتم درباره نامه های پیامبر (ص) به
 بزرگان یمن برای فراخواندن ایشان به اسلام، باب هشتم درباره فرستادگان به یمن: باب
 نهم پیرامون نمایندگان گروهها و اقوام). ۵۳-۷۸-۷۹-۸۰-۹۱-۱۰۵-۱۰۷-۱۰۹-
 ۱۱۰-ج/۱۱۳-۱۱۸-الف/۱۱۸-الف/۱۲۰-۱۲۱-الف/۱۲۱-الف/۱۲۱-ب/۱۲۱-۱۲۲-۱۳۱-
 ۱۳۳-۱۳۴-۱۳۷-الف/۱۳۸-الف/۱۸۶-۱۸۸-۲۵۴-۲۷۱-الف/۳۰۲.

بارحبریوس: بنگرید: ابن العبری.

الباقلانی (ف ۴۰۳، إعجاز القرآن): ۱۱-۲۱-۵۳-الف/۲۸۷-الف/۳۰۲-۳۲۷-۳۷۱.

بتلر (Butler, *Treaty of Misr*, Oxford, 1912): ۳۶۵.

البخاری (ف ۲۵۶، الجامع الصحیح): ۱-۱۱-ب/۱۴-الف/۱۶-الف/۱۶-۲۶-الف/۳۱-الف/۳۱-۵۳-
 ۷۷-ج/۱۰۴-۱۰۵-۱۴۳-۲۰۱-۲۰۵-الف/۲۰۵-الف/۲۲۴-الف/۳۳۹.

البرهان (مجله های به زبان هندی که ماهانه در دهلی منتشر می گردد. بنگرید: مجلد سال ۱۹۳۹ م): ۱.

البغدادي، عبدالقادر (ف ١٠٩٣، خزانه الأدب): ٢٠٣-٢٤٥

البنوي (نقل عنه ابن حجر): ١٧٤.

البكري (كتاب السيرة، نوشته طبري بهروايت البكري. نسخه خطي كتابخانه اصوفيا در استانبول به شماره ٣٢٤٨): ٤-٥-١١.

البلاذري (ف ٢٧٩، انساب الاشراف ج ١، طبع مصر و الباقي خطبة رئيس الكتاب، استانبول):

١/٥ - ٤/٥ - ٧/٥ - ١ - ٣-٣/الف - ٦-٧-١١ - ١٤/الف - ٨٠/الف، ب، ج - ١٠٦/الف، ب

- ١٦٠ - ١٧١ - ٢٣٢ - ٢٣٥ - ٢٤٤ - ٤/٣٠٢ - ٣١٤/الف - ٣٢٧ - ٣٧٢.

البلاذري أيضاً (فتوح البلدان، لندن): ٣٣-٥٩-٦٠-٦١-٦٥-٦٦-٦٨-٦٩-٧٦-٩٤-١٠٠-

١٠٣-١٠٥-١٦٣-١٩٠-٢٠٥-٢٠٦-٣١٨/الف، ب - ٣٢٥-٣٤١-٣٤١/الف، ب

٣٤٣-٣٤٦-٣٤٧-٣٤٨-٣٤٩-٣٥٢-٣٥٦-٣٥٩-٣٦٠-٣٦١-٣٦٩-٣٧١.

بلاشر (نسخه خطي حجة الوداع، به زبان فرانسه) ٢٨٧/الف.

R. Blachère, *L'allocution de Mahomet lors du pèlerinage d'adieu*, dans: *Mélanges Massignon*. vol. I, 1957.

البلعمي، محمد بن محمد (ف ٣٢٩): ٥٣.

بول (Buhl, *Das Leben Mohammeds*, deutsche Uebersetzung): ١.

بيبل (Bebel, *Muhammedanische arabische kulturperiode*): ١.

البيهقي (ف ٤٨٥، صاحب كنز العمال از وي نقل کرده ولي نمی دانم از کدام كتاب او نقل کرده است): ١٠٩.

البيهقي أيضاً (السنن الكبرى): ١٠٤/ب، ج - ١١٠/ج - ٢٨٧/الف - ٣٠٢/٤ - ٣٢٧.

البيهقي أيضاً (دلائل النبوة، خطية كوپرولو، استانبول): ١٢/الف - ٢٦ - ٣١ - ٣١/الف - ٣٢.

البيهقي أيضاً (المعرفة): ٣٢٧.

البيهقي (وفات: قرن چهارم، المحاسن والمساوي): ٣٢٧.

بيري زاده (ترجمه مقدمه ابن خلدون، بالتركية، طبع مصر): ٣٢٧.

پلا، شارل (البيثة البصرية و تربية الجاحظ، بالفرنسية) ٣٢٧.

Ch. pellat, *Le milieu basrien et la formation de Gahiz*, Paris, 1953.

تاج العروس لسيد مرتضى البلكرامي الزبيدي (ف ١٢٠٥): ١٣٢/الف - ٢٠٠ - ٢٢١.

تاريخ النسطوريين. في مجموعة تاليفات الأباء الشرقيين (Patrologia Orientalis, vol. XIII: Hist. Nest. 600 seq) ٩٤-٩٦-٩٧-١٠٢.

الترمذي (ف ٢٧٩، كتاب الجامع وهو كتاب السنن): ١-١٤/ب - ٢٦ - ١٠٤/٤ - ١٥٦ - ٢٢٤ - ٢٢٨ - ٢٨٧/الف - ٣٥٦/الف، ب.

- التهذيب (ابن منظور از آن نقل کرده است): ۲۴۶.
- تسایت شرفت (مجله مجمع المستشرقين الألماني ZDMG): ۵۷-۵۲.
- تیان (Emile Tyan, *Historie de l'Organisation judiciaire en pays d'Islam. I. Paris, 1938*): ۳۲۷.
- التمی، إسماعیل (المبعث والمغازی، خطیة کوپرولو، إستانبول): ۲۱-۲۳-۲۶-۱۱۰/ج-۳۷۲.
- تیوفان (التاریخ، ترجمة فرانسیه من اليونانية Theophane, *Chronographie*): ۳۷۳.
- الجاحظ (ف ۲۵۵، البیان والتبیین): ۱۳۳-۲۸۷/الف-۳۲۷.
- الجاحظ أيضاً (الرسالة العثمانية): ۱۱.
- الجاحظ أيضاً (فی الحکمین و تصویب علی، طبع فی مجلة المشرق، بیروت ۱۹۵۸، مجلد ۵۲): ۳۷۲.
- الجصاص الرازی (ف ۳۷۰، شرح أدب القاضي للخصاف، خطیة سلطان أحمد، استانبول): ۳۲۷.
- جمشید جی جیجی بهائی نیت (عهدنامه المطبوع سنة ۱۸۵۱ م): ضمیمه (۱).
- جودت باشا (تکلمة ترجمة مقدمة ابن خلدون لبييرى زاده): ۳۲۷.
- جورنال آزیاتیک (Journal Asiatique, Paris, 5e série t. 1854): ۴۹.
- جوش کوارترلی ریویو (Jewish Quarterly Review, First Series, London, 1903, Vol. XV): ۳۴.
- گیبون (Gibbon, *Decline and Fall of the Roman Empire, Oxf. Univ Press*): ۳۷۱.
- الحازمی (ف، ... کتاب الأماكن دو نسخه خطی استانبول و استراسبورگ، شماره فصلهای آن، برابر با شماره‌های است که سید عبدالغنی آن را برای نشر کتاب، فراهم آورده بوده است): ۶۹-۸۸-۱۲۳/الف-۱۴۹-۱۵۴-۱۷۵-۲۰۴-۲۱۲-۲۲۳-۲۳۰.
- الحاکم (ف ۴۰۴، المستدرک): ۷۵-۲۲-۴/۸۰-۱۶۳-۳۱۴/الف.
- الحاکم المروزی الشهید (ف ۳۳۴، المختصر الکافی من کتاب الأصل للإمام محمد الشیبانی، خطیة فیض الله، إستانبول): ۳۲۷.
- حسن خطاب الوکیل المحالفات والمعاهدات. القاهرة ۱۹۳۰ م): ۱۷۱.
- حسین جاهد (یالچین) (اسلام تاریخی، آن، ترجمه ترکی تاریخ الإسلام کایتانی به زبان ایتالیایی و چاپ استانبول است): ۱.
- الحلی، علی بن إبراهیم، (ف ۱۰۴۴، إنسان العیون، المعروف بالسیرة الحلیة): ۲۱-۲۶-۳۷-۴۳-۴۹-۵۳-۵۷-۶۱-۶۸/الف-۱۷۱-۸۶-۷۶-۲۸۷/الف.
- الحلوانی، عبدالعزیز (ف ۴۴۸، المبسوط، خطیة ایاصوفیا، إستانبول): ۳۲۷.
- حمدالله مستوفی (تاریخ گزیده): ۵۳-ضمیمه/۶.

حمزة بن يوسف السهمی (ف ۴۲۷، تاریخ جرجان): ۳۳۷.

حمیدالله محمد (مؤلف این کتاب) وی بیشتر این اسناد را به زبان فرانسه برگردانیده و آنها را در کتاب خود پژوهیده است.

Documents sur la diplomatie musulmane à l'époque du prophète et des khalifes orthodoxes, 2, vols., Paris 1935.

نیز وی در کتاب خود:

Le Prophète de l'Islam, sa vie et son œuvre, 2 vol., Paris 1959.

سپس درباره برخی از این سندها، در کتابها یا مقاله‌های خود، پژوهش کرده است. از این رو برای تفصیل مطلب، به مآخذ آغاز نامه‌های زیر، بازگردید: ۱- ۲۱- ۲۶- ۲۷- ۳۲- ۳۲/الف - ۳۳- ۳۴- ۳۲۷.

خدوری، مجید (Majid Khadduri. *The Law of War and Peace in Islam*, London) و در چاپ دوم، آنرا: (*War and Peace in the Law of Islam*) نامیده است: ۱- ۲۶- ۳۷۳ نیز خدوری (ترجمه انگلیسی کتاب السیر از کتاب الأصل امام محمد شیبانی: *Shaybani's Siyar*): ۹۴- ۹۸- ۱۰۰.

الخصاف (ف ۲۶۱، أدب القاضی، این کتاب شرح باب أدب القاضی از کتاب الأصل امام محمد شیبانی است): ۳۲۷.

الخطیب البغدادی (ف ۴۶۳، تاریخ بغداد): ۵۳/الف - ۲۴۳/الف - ۳۲۵.

الخطیب البغدادی أيضاً (المتفق والمفترق، سیوطی در جمع الجوامع از وی نقل کرده است): ۱۲۲. الخطیب البغدادی أيضاً (تقیید العلم): ۱- ۱/الف - ۱۴/ب.

الدار قطنی (ف ۳۸۵، السنن، طبع الهند): ۱۸/الف - ۳/۱۰۴، ۴- ۱۰۶- ۱۰۹- ۱۱۷/الف - ۲۲۴- ۳۲۷.

الدارمی (ف ۲۵۵، کتاب السنن): ۱- ۲۰۶- ۱۱۰/ج - ۱۸۴/الف.

دائرة المعارف الإسلامية (این کتاب دارای ترجمه‌هایی به زبانهای: آلمانی، فرانسه، انگلیسی، عربی، اردو و جز آنهاست): ۴۴- ۴۹.

دحلان، الشیخ أحمد زینی (ف ۱۳۰۴، السیرة المحمدية والآثار النبوية): ۴۳- ۴۵- ۱۷۱- ضمیمه (۱).

دحلان أيضاً (الفتوحات الإسلامية): ۳۷۱.

الدمامینی (نقل عنه الکتانی): ۲۲۴.

دنلپ (نامه جدیدی از پیامبر، مقاله‌ای است به زبان انگلیسی در انجمن سلطنتی خاورشناسان لوندرا ۱۹۴۰ (Dunlop, in: JRAS, 1940): ۲۱.

- الدولابي (ف ٣٢٠، الكنى): ٦٩-١٠٤/ب - ١١١/الف - ١١٩/الف - ٢٨٣-٥ - ٣٦١/ج.
ديوان الإنشاء نوشته نويسندهاى ناشناخته (خطى): ٥١.
- الديبلى. ابوجعفر الديبلى الهندي (وى در قرن سوم هـ . زندگى كرد و كتاب مجموعة المكتوبات النبوية از او است و آنها را از عمرو بن حزم كارگزار پيامبر خدا در يمن، روايت کرده است. گویا این كتاب، نخستین تألیفی است که در این موضوع نوشته شده است و آن را در فهرست پیوست پایان كتاب ابن طولون می بینیم. خداوند از سوى ما به همه آنان پاداش نيك دهد): ١٩ - ٢٠ - ٤٤ - ٨٩ - ١٠٥ - ١٥٣ - ١٥٤ - ١٥٥ - ١٧٦ - ١٨٢ - ١٨٥ - ١٩٣ - ١٩٤ - ١٩٥ - ١٩٦ - ٢٠٤ - ٢٠٩ - ٢١٣ - ٢٢٣ - ٢٢٩ - ٢٣٠.
- الدينورى (ف ٢٨٢ الأخبار الطوال): ٣١٨/الف، ب - ٣٧٢.
ذاكر قادري (ترجمة تركية لمقدمة ابن خلدون): ٣٢٧.
الذهبي (ف ٧٤٨، ميزان الاعتدال): ١٨٤.
الذهبي أيضاً (التاريخ الكبير، طبع مصر): ٤/٢٤٦ - ٣٧١.
الرامهرمزي (المحدث الفاصل): ١٤/ب.
رانكيه (تاريخ العالم، بالألمانية *Ranke, Weltgeschichte*): ١.
الرشاطى (نقل عنه الكتانى): ٢٣٢.
روزنتال (ترجمة إنكليزية لمقدمة ابن خلدون *Rosenthal, The Muqaddima*): ٣٢٧.
ريفستا - بنجر: مجلة الدراسات الشرقية.
- الزرقانى (ف ١١٢٢، شرح المواهب اللدنية): ١ - ٢٢ - ٢٣/الف - ٣٠ - ٣١ - ٣١/الف - ٣٢ - ٣٢/الف - ٣٧ - ٤٧ - ٤٩ - ٥٠ - ٥٦ - ٥٧ - ٥٨ - ٦٨/الف - ٧٦ - ١١٠/ج - ١١٣ - ١٣٣ - ١٩٢ - ٢٢٤ - ٢٣٣ - ٢٤٤.
الزركشى (نقل عنه الكتانى): ٢٢٤.
الزمخشري (ف ٥٣٨، الفائق: طبعة حيدرآباد دكن): ٩٤ - ١٢٦ - ١٨١ - ٣٧٣.
الزيلي (ف ٧٦٢، نصب الراية لأحاديث الهداية. راجع آخر المجلد الأخير، چاپ علمى جديدى از آن هست.): ١٥ - ٢١ - ٢٣ - ٢٦ - ٣٧ - ٤٩ - ٥٠ - ٥٣ - ٥٦ - ٥٧ - ٥٨ - ٦٨ - ٧٦ - ١٣٩ - ١٥٦ - ٢٣٣.
- سارجنت (دستور المدينة، بالإنكليزية، مقالة فى مجلة:
(*Sarjeant, Constitution of Medina, in: Islamic Quarterly, London vol. VIII.*): ١.)
السبكي، تقى الدين (ف ٧٥٦، التمهيد فيما يجب فيه التحديد، دمشق ١٣٧٠): ٤٣.
السخاوى (ف ٩٠٢، الإعلان بالتوبيخ لمن ذم التاريخ، بغداد، ١٣٨٢): ٣٤/الف.
السرخسى، شمس الأئمة (ف ٤٨٣ شرح السير الكبير للشيبانى مطبوع فى حيدرآباد الدكن فى أربعة

- مجلدات): ۱۰/الف - ۱۱ - ۶۱ - ۲۲۴/الف - ۳۲۵ - ۳۷۳.
- السرخسی أيضاً (كتاب المبسوط، طبع مصر): ۱۰/الف - ۱ - ۱۹۰ - ۲۲۴/الف - ۳۲۷ - ۳۲۹.
- سلام بن عبدالله الاشبيلي (ف ۵۴۴، الذخائر والأعلاق): ۱۴۱/الف، ب.
- السهيلي (ف ۵۱۸، الروض الانف): ۶/• - ۱۴/الف - ۲۰ - ۲۸ - ۱۱۳ - ۱۵۹ - ۱۸۱ - ۱۹۰ - ۲۰۱/الف، ب، ج - ۲۴۶/و - ۳۷۳.
- سواطع الأنوار (طبع بولاق بمصر سنة ۱۳۲۱ هـ): ۲۳ - ۲۴ - ۲۵.
- السيوطي (ف ۹۱۱، جمع الجوامع، نسخه‌ای است خطی در دست من در نه مجلد بزرگ): ۱۰۵ - ۱۰۹ - ۱۲۱ - ۱۲۲ - ۱۵۷ - ۲۰۴ - ۲۲۸ - ۲۳۰.
- السيوطي أيضاً (حسن المحاضرة في أخبار مصر و القاهرة): ۴۹.
- السيوطي أيضاً (رفع شان الحبشان، خطية بروضة): ۲۱ - ۲۳.
- الشافعي، الإمام (ف ۲۰۴، الرسالة): ۲۲۸.
- الشامي، محمد بن يوسف (ف ۹۴۲، السيرة الشامية، از اين كتاب، نسخه‌های خطی در مكه و ديگر جاها موجود است): ۲۰/الف.
- شبلي نعماني (سيرة النبي باللغة الهندستانية تاکنون ۶ مجلد آن به چاپ رسیده است): ۵۰.
- الصاغانی (ف ۶۵۰، العباب، مخطوطة كوپرولو، إستانبول): ۱۸۱ - ۳۷۳.
- صالح (طوغ) (نخستین قانون اساسی در جهان به زبان ترکی در کتاب تاریخ علم الحقوق)،
Salih Tug. *Islamin hukuk ilmине yardimlari*, Istanbul: ۱.
- صبحی بك بن عبدالرحمن سامی (الجامع الغریب): ۳۲۷.
- الصفدی (ف ۷۶۷، الوافی بالوفیات الجزء الأول طبع إستانبول سنة ۱۹۳۱ م): ۳۴.
- صلاح الدين المنجد (نامه پیامبر به خسرو در روزنامه الحیاة بیروت ۲۷ ذی الحجة ۱۳۸۲): ۵۳.
- الطبرانی (ف ۳۶۰، نقل عنه یاقوت و ابن حجر والسیوطی): ۱۶۳ - ۱۷۴ - ۲۲۸.
- الطبرانی أيضاً (المعجم الكبير، خطية فاتح، إستانبول): ۴۲ - ۱۷۵ - ۲۱۰/الف.
- الطبری (ف ۳۱۰، تاریخ الأمم والملوك طبع لیبن): •/الف - •/ب - •/ج - •/د - ۱ - ۳ - ۸ - ۱۱ - ۱۲ - ۱۶ - ۱۶/الف - ۲۱ - ۲۳ - ۲۶ - ۳۷ - ۵۹ - ۶۱ - ۷۱ - ۷۹ - ۸۰ - ۹۸ - ۱۰۵ - ۱۰۸ - ۱۰۹ - ۱۳.
- الطبری (ف ۳۱۰، تاریخ الأمم والملوك طبع لیبن): •/الف - •/ب - •/ج - •/د - ۱ - ۳ - ۸ - ۱۱ - ۱۲ - ۱۶ - ۱۶/الف - ۲۱ - ۲۳ - ۲۶ - ۳۷ - ۵۳ - ۵۹ - ۶۱ - ۷۱ - ۷۹ - ۸۰ - ۹۸ - ۱۰۵ - ۱۰۸ - ۱۰۹ - ۱۱۳ - ۱۷۱ - ۱۷۵ - ۱۸۴ - ۲۰۱ - ۲۰۵ - ۲۰۵/الف - ۲۰۶/الف - ۲۲۰/الف - ۲۴۴/الف - من ۲۴۷ إلى ۲۹۰ - ۲۹۲ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۲۹۵ - ۳۰۱ - ۳۰۲ - ۳۰۳ - من ۳۰۵ إلى ۳۲۴ - ۳۲۶ - من ۳۳۰ إلى ۳۴۰ - ۳۴۴ - ۳۴۵ - ۳۴۷ - ۳۴۸ - ۳۵۰ - ۳۵۱.

۳۵۷ - ۳۵۸ - ۳۶۵ - ۳۶۶ - ۳۶۷ - ۳۶۹ - ۳۷۰ - ۳۷۱ - ۳۷۲.

الطبری أيضاً (تفسير القرآن الطبعة الأولى): ۱۱ - ۳۷/الف - ۱۸۱/الف، ب.

الطبري (السيرة) - بنگريد: البكري.

الطيالسي (ف ۲۰۳، المسند طبعة حيدرآباد دكن): ۱۵۶ - ۲۸۷/الف.

عبدالباقي (الطراز المنقوش، تأليف ۹۹۱): ۲۴ - ۲۵.

عبدالجليل نعماني (فرمان نبوت به زبان عربي با ترجمه هندی آن): بسياري از اين سندها.

عبدالرزاق بن همام (ف ۲۱۱، المصنف، خطية عاطف، إستانبول و طبع بعد): ۱ - ۳۲۷.

عبدالمعيدخان

(Authenticity of an Important Document of the Prophet, Islamic Culture.

Hyderabad. January and April 1943 pp. 96-104, 209). ضمیمه (۱).

عبدالمنعم خان (رسالات نبوية. طبع الهند سنة ۱۳۴۶ هـ): ۱ - ۱۱ - ۱۵ - ۱۶ - ۱۶/الف - ۲۱ -

۲۳ - ۲۶ - ۳۱ - ۳۱/الف - ۳۲ - ۳۲/الف - ۳۳ - ۳۵ - ۳۶ - ۳۷ - ۴۰ - ۴۳ - ۴۵ - ۴۷ - ۴۹ -

۵۱ - ۵۳ - ۵۴ - ۵۷ - ۵۸ - ۵۹ - ۶۱ - ۶۲ - ۶۳ - ۶۵ - ۶۶ - ۶۷ - ۶۸ - ۶۸/الف - ۶۹ - ۷۰ -

۷۶ - ۷۷ - ۷۹ - ۸۰ - ۸۲ - ۸۴ - ۸۶ - ۹۱ - ۹۳ - ۹۴ - ۹۵ - ۱۰۵ - ۱۰۶ - ۱۰۷ - ۱۰۹ -

۱۱۱ - ۱۱۲ - ۱۱۶ - ۱۱۸ - ۱۲۰ - ۱۲۲ - ۱۲۴ - ۱۲۶ - ۱۳۱ - ۱۳۲ - ۱۳۳ - ۱۳۴ - ۱۳۷ -

۱۳۹ - ۱۴۱ - ۱۵۶ - ۱۵۷ - ۱۵۹ - ۱۶۰ - ۱۶۳ - ۱۶۸ - ۱۷۲ - ۱۷۵ - ۱۷۹ - ۱۸۰ - ۱۸۲ -

۱۸۳ - ۱۸۸ - ۱۸۹ - ۱۹۰ - ۱۹۱ - ۱۹۲ - ۱۹۴ - ۱۹۷ - ۲۰۰ - ۲۰۴ - ۲۰۵ - ۲۰۵/الف -

۲۰۷ - ۲۱۶ - ۲۱۷ - ۲۱۸ - ۲۱۹ - ۲۲۳ - ۲۲۴ - ۲۲۵ - ۲۲۸ - ۲۳۱ - ۲۳۲ - ۲۳۳ - ۲۳۴ -

۲۴۴ - ضمیمه (۱).

العسكري (عبدالمنعم خان از او نقل کرده است): ۱۸۳.

على الأحمدي (مكاتب الرسول ۲ ج، رقم ۱۳۷۹): ۳ و غيره.

على القاري (كتاب السيرة مخطوطة المكتبة السلیمانية باستانبول برقم ۸۳۶): ۱۵۹ - ۱۶۰.

على المتقي (ف ۹۷۵، كنز العمال طبع حيدرآباد دكن): ۱۱ - ۱۵ - ۲۶ - ۳۱ - ۳۱/الف - ۴۵ - ۶۹ -

۹۱ - ۱۰۹ - ۱۲۱ - ۱۶۳ - ۱۷۲ - ۱۹۰ - ۲۰۴ - ۲۳۰ - ۲۳۳ - ۲۳۵ - ۳۲۵ - ۳۲۷.

عمر بن محمد بن خضر الموصلي، أبو حفص، (در ۵۵۷ زنده بود، وسيلة المتعبدين، ج ۸، مخطوطة

مكتبة بانكسي پور في الهند): ۱ - ۲۱ - ۲۶ - ۶۳ - ۷۲/الف - ۷۹ - ۸۰ - ۹۱ - ۱۰۹ - ۱۷۲ -

۱۷۵ - ۱۸۵ - ۱۹۲ - ۲۰۵ - ۲۰۵/الف.

عمرو بن حزم رضى الله عنه (مجموعة المكتوبات النبوية) بنگريد: الذبيلي.

عياض (ف ۵۴۴، كتاب الشفاء): ۱۱۳.

عياض (كتاب المشارق كتاني از او نقل کرده است): ۲۲۴.

العینی (ف ۸۵۵، عمدة القاریء شرح البخاری): ۱۴/ب.

فاینیان (ترجمة فرنسية لكتاب الخراج لأبي يوسف) Fagnan, *Livre de l'impôt foncier*,

بنگرید: نامه‌هایی که زیر نام ابویوسف آمده‌اند.

فاینیان ایضا (ترجمة فرانسیه للأحكام السلطانية للماوردی)

Fagnan, *Les status gouvernementaux*, Alger 1915,

بنگرید: نامه‌هایی که با نام الماوردی نقل گشته‌اند.

الفتح: مجله‌ای که از روز هیجدهم جمادی‌الاولی سال ۱۳۵۵ هـ . منتشر می‌گشته است): ۳۶۹.

فریدون بك (منشآت السلاطین، دو مجلد بزرگ که در استانبول چاپ شده است. بنگرید: جلد

نخستین ۲۱-۲۸-۳۱-۳۲-۳۷-۴۹-۵۰-۵۳-۷۶-۱۰۵-۱۷۵-۲۲۴-۲۴۴.

(Virginia Vacca. *Les Ambascerie di Maometto ai Sovrani*, in RSO) (Rivista

degli Studi Orientali. Roma 1923): ۲۹-۵۰.

واسیلیف Vasiliev (تاریخ ترجمه به فرانسه از روسی): ۳۷۳.

ولهاوزن (الدولة العربية وسقوطها، بالألمانية): ۱.

Wellhausen, *Das arabische Reich und sein Sturz*

ولهاوزن ایضاً

(Wellhausen, *Gemeinderordnung von Medina*, in: *Skizzen und Vorarbeiten*,

Vol. IV, pp. 67-83)

بابی در خود کتاب

۱: (Seine Schreiben und die Gesadten an ihn. ibidem, pp. 87- 194-78.

ونسک (Wensinck, *Mohammed en de Joden et Medina*, 1908): ۱.

ونسک ایضاً (فمتاح كنوز السنة): ۲۰۵.

ونسک ایضاً (مقالة بالألمانية فی مجلة Der Islam): ۳۳-۳۴.

قدامة بن جعفر (ف ۳۱۰، او ۳۲۷، كتاب الخراج، از این کتاب، نسخه خطی ناقصی در کتابخانه

کوپرولو در استانبول به شماره ۱۰۷۵ و اقتباسهایی از این نسخه، در کتابخانه ملی پاریس

بخش عربی، شماره ۵۹۰۷ موجود است. از این کتاب، يك ورق که در نسخه استانبول دیده

نمی‌شود، در کتابخانه بودلیان در آکسفورد به نام «قلاقه» هست): ۱۹-۳۲-۳۳-۹۴-

۱۰۰-۱۰۳-۱۸۱-۱۹۰-۲۲۹-۲۲۵-۳۵۲-۳۶۸-۳۶۹.

القزوينی (تالیف ۵۵۱، مفیدالعلوم و مبيد الهموم. نسخه‌ای است خطی در دو مجلد که در کتابخانه

شهید علی پاشا به شماره ۷۲۸۰ در استانبول و نیز به شماره ۱۵۵۶ در کتابخانه موزه بریتانیا

بخش شرقی دیده‌ام): ۲۶-۳۵-۳۶-۳۷-۴۹-۵۰-۵۳.

القسطلانی (ف ۹۲۳، المواهب اللدنیة. راجع المجلد الأول): ۲۱-۳۱-۳۲-۳۷-۴۳-۴۵-۴۷-۴۹-۵۰-۵۳-۵۷-۶۸-۷۶-۱۰۹-۱۸۲-۱۹۰-۲۲۴-۲۴۴.

القسطلانی أيضاً (إرشاد الساری شرح البخاری): ۱۴/ب.

القلقشندی (ف ۸۲۱، صبح الأعشى من به صفحههای چاپ نخست آن اشاره کرده‌ام): ۲۱-۲۳-۲۶-۲۷-۳۶-۴۴-۴۵-۴۶-۴۷-۴۹-۵۰-۵۱-۵۲-۵۳-۵۷-۵۹-۶۶-۶۸-۷۶-۸۰-۹۱-۹۳-۱۱۳-۱۳۳-۱۷۵-۱۹۰-۲۰۵-۲۰۶-۲۳۳-۲۸۳-۳۰۲-۳۲۷.

کاترمر (ترجمه‌ی ناتمام از مقدمه ابن خلدون است):

۳۲۷: Quatremère, *Les Prolégomenes historiques*. Paris

الکاسانی (ف ۵۸۷، البدائع والصنائع، طبع مصر): ۳۲۷.

کایتانی (Leone Caetani, *Annali dell'Islam*): ۱-۱-۱۹-۲۰-۲۱-۲۶-۲۹-۳۰-۳۱-۳۲-۳۳-۳۵-۳۶-۳۸-۳۹-۴۴-۴۸-۴۹-۵۰-۵۳-۵۵-۶۰-۶۳-۶۴-۶۵-۶۹-۷۲-۷۸-۸۱-۸۲-۸۳-۸۴-۸۵-۸۶-۸۷-۸۸-۸۹-۹۰-۹۴-۱۰۵-۱۱۲-۱۱۳-۱۱۷-۱۱۸-۱۲۰-۱۲۱-۱۲۲-۱۲۴-۱۳۱-۱۳۴-۱۳۷-۱۴۲-۱۵۱-۱۵۹-۱۶۵-۱۶۸-۱۷۲-۱۷۳-۱۸۰-۱۸۲-۱۸۶-۱۸۸-۱۸۹-۱۹۰-۱۹۱-۱۹۲-۱۹۳-۱۹۴-۱۹۵-۱۹۶-۱۹۷-۲۰۱-۲۰۲-۲۰۵-۲۰۶-۲۰۷-۲۰۸-۲۱۰-۲۱۱-۲۱۵-۲۳۳.

کایتسر (ترجمة هولندية لمقدمة ابن خلدون): ۳۲۷.

S. Keizer, *Publiek en administratief Regt van den Islam*, 1862.

الکتانی، عبدالحی (نظام الحكومة النبوية المسمى: التراتيب الإدارية والعمارات والصناعات والمتاجر والحالة العلمية التي كانت على عهد تأسيس المدينة الإسلامية في المدينة المنورة العلية. در دو مجلد، چاپ رباط در مغرب، سال ۱۳۴۶ هـ و پس از آن، این کتاب در اصل، شرح کتاب تخریج الدلالات السمعیة علی ماکان فی عهد رسول الله من الحرف والصنائع والمعاملات الشرعية، نوشته ابوالحسن خزاعی بوده است. از آن، نسخه‌ای خطی که پایان آن ناقص است، در کتابخانه جامع زیتونه در تونس به شماره ۷۵۷۲ موجود است. در کتابخانه شهید علی پاشا در استانبول، به نسخه کاملی با شماره ۱۸۵۳ که در سال ۸۲۶ هـ نوشته شده است، دست یافتیم): ۴۳-۴۴-۴۵-۴۶-۴۷-۵۷-۱۰۵-۲۲۱-۲۲۲.

الکردری (ف ۶۴۲، مناقب ابی حنیفة، طبع حیدرآباد الدکن): ۳۲۷.

کروکمان

(Oluf Krucymann, *Neubabylonische Recht-und Verwaltungstexte*, Text, 37,

(Tariel 28): ۱۹۰.

کریل (حیة محمد، بالألمانية) Krehl, *Leben Mohammeds*: ۱.

کرینکو (اقطاع محمد (ص) برای تمیم داری، به انگلیسی).

Krenkow, *Grant of Land by Muhammad to Tamim ad-Darf*. in: *Islamica* 1924
:۴۴-۴۳.

کولیسنیکوف *Kolisnikou*، (دو روایت برای نامه پیامبر به خسرو) به زبان روسی: ۵۳.
گریچه (محمد، بالألمانیة) *Grimme, Muhammed*: ۱.

کوت هایل (مقدمة تاریخ قضاة مصر، بالانگلیزیة)،

Gottheil, History of Egyptian Kadis: ۳۲۷.

لسان العرب / اللسان - راجع تحت ابن منظور.

لیشنسکی (اليهود في جزيرة العرب، بالألمانیة)

Leszynsky, Die Juden in Arabien: ۳۴-۳۳.

لیفی (المجتمع الإسلامی، بالانگلیزیة) *Levy, Sociology of Islam* در چاپ دوم آن را نامید
Social Structure of Islam: ۱.

لین پول

(Lane-Poole, *The First Mohammedan Treaties with Christians*, in the
Proceeding of the Royal Irish Academy, 1904.) :۳۶۵ - ۳۵۶ - ۹۴.

مارگولیوٹ (D.S. Margoliouth, *Omar's Instructions to the Cadi*, in the *JRAS*:
Journal of the Royal Asiatic Society, 1910, pp. 307-26.) :۳۲۷.

ماک مایکل (M. A. Mac Michael, *A History of the Arabs in the Sudan*, Vol. 1)
:۳۶۹.

ماسینیون (مجموعه مقالاته و رسائله *Opera Minora* Massignon, ۳۱۲ - ۳۱۳ - ۳۱۴.

مالک. الامام (ف ۱۷۹، الموطأ: ۱۶ - ۵/۱۰۴ - ۱۰۶ - ۱۶۳ - ۲۲۸ - ۳۲۷.

الموردی (ف، ۴۵۰، الأحكام السلطانية): ۱۶۳ - ۳۲۷.

مایسنر (B. Meissner, *Babylonien und Assyrien*, Vol. 1): ۱۹۰.

المبرد (ف ۲۸۵، کتاب الكامل. طبع أوروبا): ۳۲۷.

ماتلونک (انظر اشهربر).

مجله تحقیقات علمیه (مجله استادان دانشگاه عثمانی در حیدرآباد دکن، سال ۱۹۳۵ م): ۲۶ - ۳۲ - ۳۴.

مجله مجمع المستشرقین الألمان.

(ZDMG: *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft*,
Berlin, Vol. 1863) انظر أيضاً تحت تسایت شرفت ۵۲ - ۵۷.

مجلة الدراسات الشرقية - روما.

بنگرید: واکا. (Rivista degli Studi Orientali. Roma vol. X, 1923)

مجلة عثمانية: (مجلة دانشجویان دانشگاه عثمانی در حیدرآباد دکن. سال ۱۹۳۶ م): ۴۹-۵۷.
مجید خدوری: (بنگرید: خدوری).

محمد بن علی الأهدل الحسينی الیمنی (بنگرید: الأهدل).

محمد ابراهیم، سید (أحكام السلطانية، ترجمة الأحكام السلطانية للماوردي بلغة اردو): ۳۲۷.

محمد پروین گنابادی (مقدمة ابن خلدون، ترجمة فارسی مقدمة ابن خلدون، طبع طهران): ۳۲۷.

محمد بن أبي طالب، شمس الدين (نخبة الدهر): ۳۶۴.

محمد بن الحسن الشيباني، الإمام (ف ۱۸۹، كتاب الأصل، نسخ خطی متعدد): ۹۴-۹۸-۱۰۰-۳۲۷.

محمد بن ناصر التمشقي (ف ۷۴۲، جمع الآثار): ۲۴۳/الف.

محمد بن يوسف الشامي (ف ۹۴۲، السيرة الشامية، خطبات): ۲۰/الف (نسخه های خطی):
۲۰/الف.

المرزوقی (ف ۴۲۱، الأزمنة والأمكنة، طبع حیدرآباد دکن): ۹۱.

المسعودی (ف ۳۴۵، مروج الذهب، طبع أوروبا مع الترجمة الفرنسية): ۳۷۳.

مسلم بن الحجاج (ف ۲۶۱، الجامع الصحيح): ۱-۱۰/الف - ۱۴/الف - ۱۶-۱۶/الف - ۲۶-۳۱-۳۱/الف - ۵۳-۱۸۵/الف - ۲۰۵-۱۸۷/الف.

المشرق. مجله (راجع مقالة المستشرق شيخو في مجلد سنة ۱۹۰۹ م. بيروت): يوست ۳.

مصعب الزبيری (ف ۲۳۳، نسب قریش، طبع مصر): ۱۳-۱۳/الف - ۱۴-۴۷/ب.

المطرزی (نقل عنه الكتاني): ۲۲۴.

المطري (ف ۷۴۱، التعريف بما أنست الهجرة من معالم دار الهجرة، مخطوطة شيخ الإسلام عارف
حكمت بالمدينة المنورة): ۱/۱.

مطهر بن طاهر (تأليف ۳۵۵، البدء و التاريخ، طبع باريس): ۱-۲۴۴.

معارف (مجلة ماهانه است به زبان هندوستاني که در شهر اعظم گره هند نشر می یابد): ۲۶-۲۷-۵۳-۳۶۹.

معمربن راشد (ف ۱۵۳، الجامع، خطيات تركيا مطبوع في مصنف عبدالرزاق بدون أن يشعر به
الناشر): ۳۲۷.

المقريزي (ف ۸۴۵، إمتاع الاسماع) الجزء الأول، طبع مصر ۱۹۴۱ (والباقي مخطوطة كوبرولو،

إستانبول): ۷/۵ - ۱-۳-۳/الف - ۶-۷-۸-۱۱-۱۲-۱۳/الف - ۱۴/الف - ۱۴/ج-

۱۵-۲۰-۲۰/الف - ۲۱-۲۳-۲۳/الف - ۲۶-۳۱-۳۱/الف - ۳۲-۳۲/الف - ۳۵-۳۶-

۳۸-۳۹-۵۳-۶۸-۶۸/الف، ب-۷۹-۸۰/الف، ب، ج-۹۱-۹۴-۹۵-۱۰۴-۱۰۵-
 ۱۰۸-۱۰۹-۱۱۳-۱۱۷-۱۳۲/الف-۱۳۳-۱۵۸/الف-۱۶۰-۱۶۳-۱۶۴/الف-
 ۱۶۶-۱۷۳/الف-۱۸۲-۱۸۵-۱۹۰-۱۹۰/الف، ب-۱۹۲-۲۰۵-۲۰۵/الف-۲۰۶-
 ۲۲۰-۲۳۵/الف-۲۵۶-۲۸۷/الف-۳۶۹.

المقریزی أيضاً (الخطط): ۴۹-۳۶۹.

المقریزی أيضاً (الضوء الساری فی خبر تمیم الداری. از این کتاب، نسخه‌هایی خطی در پاریس و
 لندن و استانبول هست و من به صفحات نسخه پاریس، اشاره کرده‌ام): ۴۳-۴۴-۴۵-
 ۴۶-۴۷.

المقریزی أيضاً (کتاب النزاع والتخاصم فیما بین بنی أمیة وبنی هاشم. و قد أشرت الی صفحات
 مخطوطة مكتبة نور عثمانیة فی استانبول): ۶-۷.
 المنفلوطی نقل عنه فی مجلة جورنال آسیاتیک): ۴۹.

موفق‌الدین ابن قدامة (ف ۶۲۰، الاستبصار فی نسب الصحابة من الأنصار): ۳/۳ - ۲۲۰.

مولر (A. Muller, *Der Islam im Morgen-und Abendland*, Vol. 1): ۱.

مؤلف مجهول (نسخه خطی گمنامی است در بخش خاوری موزه بریتانیا، به شماره ۸۲۸۱): ۵۷.

مؤلف مجهول (دیوان الإنشاء، نسخه‌ای است خطی در کتابخانه ملی پاریس، بخش عربی، به
 شماره ۴۴۳۹): ۵۱.

مونتی (یعنی ترجمه فرانسوی مقدمه ابن خلدون که هنوز چاپ نشده است). V. Montgit. *Les prolègomenes*: ۳۲۷.

میشل السوری (تاریخ، ترجمه فرنیسیه من الیونانیة Michel le Syrien. *Chronique*): ۳۷۳.

النسائی (ف ۳۰۳، کتاب السنن): ۱-۱۰۴/ج و ۱۰۶-۱۰۹-۱۱۷/الف-۲۳۷/الف.

نعمان بن محمد بن العراق (معاصر السلطان سلیمان القانونی؛ معدن الجواهر بتاريخ البصرة
 والجزائر، اسلام‌آباد ۱۳۹۳): ۷۸/الف.

نوفل أفندی (صناعة الطرب فی تقدّمات العرب): پیوست ۳.

النویری (ف ۷۳۲، نهاية الأرب، طبع مصر): ۳۷.

الواقدی (ف ۲۰۷ کتاب الردة نسخه‌ای است اختصاصی که از روی نسخه خطی بانکی پور... که به
 نام باقی پور در هند تحریف گشته، نوشته شده است)، ۲۸۳/الف الی ت ۲۲ پیمان پی درپی)
 ۲۸۸۰/الف، ب-۲۹۵.

الواقدی أيضاً (فتوح مصر): ۵۱-۵۲.

الواقدی أيضاً (کتاب المغازی، نسخه خطی کامل آن، در موزه بریتانیا است): ۳-۶-۱۱-۱۲-۱۷-
 ۳۱-۳۲-۳۳-۱۶۶-۱۷۱-۱۷۲-۱۷۵-۱۸۲-۱۹۰-۲۲۰-۲۸۷/الف.

وکیع (ف ۳۳۰ تقریباً، اخبار القضاة، طبع مصر): ۸۰/د - ۳۲۸ - ۳۲۹.
 واسیلیف، واکا، ویلهاوزن، وینسنگ - بنگرید: فاسیلیف، واکا، ولهاوزن، ونسنگ.
 هامر، فون (إدارة الولايات زمن الخلافة، بالألمانية)

.۳۲۷: von Hammer, *Ueber die Laenderverwaltung unter dem Cahlifate*

هرسفلد (أمان النبی لیهود مقنا وخیبر، مقاله‌ای است به زبان انگلیسی و رسم خط عربی با خط
 عبری در مجلهٔ *Jewish Quarterly Review*, London 1903, Hirschfeld): ۳۴.

هل (تمدن العرب) بالانكليزية

.۱: J. Hell, *The Aran Civilization 2nd ed., referring to Krehl's Leben*

Mohammeds, p. 124

الهلال، مجله‌ای است ماهانه که در مصر منتشر می‌گردد: ۴۹.

هیفینتک (قانون الإسلام للصلوات الخارجیه) بالألمانية.

.۳۶۹ - ۱۱: W. Heffening, *Das islamische Fremdenrecht*, appens. 2

یاقوت (ف ۶۲۰، معجم الأدباء): ۳۴/الف.

یاقوت ایضاً (معجم البلدان): ۴۵ - ۷۷ - ۱۶۳ - ۱۹۰ - ۲۱۶ - ۳۴۸ - ۳۷۰/الف.

یالچین - بنگرید: حسین جاہد.

یحیی بن آدم القرشی (ف ۲۰۳، کتاب الخراج): ۳۲۵ - ۳۴۲.

الیعقوبی (ف ۲۸۴، تاریخ، طبع أوروبا): ۱/۱ - ۴/۱ - ۳/۳ - ۱۱ - ۱۴/الف - ۲۶ - ۲۸ -

۳۱ - ۳۸ - ۳۹ - ۵۳ - ۵۳/ب - ۶۰ - ۹۳ - ۹۴ - ۱۰۹ - ۱۱۱ - ۱۱۳ - ۱۵۸/الف - ۱۷۱ -

۲۲۰ - ۲۸۷/الف - ۳۶۸ - ۳۶۹.

یوسف العث (حیة الخطیب البغدادی): ۳۴/الف.

یوسف العث ایضاً (سقوط الدولة العربية، ترجمه ولهاوزن): ۱.

www.KetabFarsi.com

كتابنامه مترجم

- آثار البلاد و أخبار العباد، زكريا بن محمد قزويني، دار صادر، بيروت ١٣٨٩ هـ - . ١٩٦٩ م.
- الأخبار الطوال، أبوحنيفة أحمد بن داود دينوري، دار إحياء الكتب العربية، قاهره ١٩٦٥.
- الألفاظ المَعْرَبَة الفارسيّة، اذى شير كلداني اشوري، طبعة اليسوعيين، بيروت ١٩٥٨.
- أدب الكاتب، عبدالله بن مسلم بن قتيبة دينوري، دار صادر (افست از چاپ لينن)، بيروت ١٣٨٧ هـ - . ١٩٦٧ م.
- أساس البلاغة، محمود بن عُمَر الزَّمَخْشَرِيّ، مطبعة دارالكتب، مصر ١٩٧٢ م.
- أسرار القرية، عبدالرحمن بن محمد الأنباري، مطبعة الترقى، دمشق ١٣٧٧ هـ - . ١٩٥٧ م.
- الأشباه والنظائر في القرآن الكريم، مقاتل بن سليمان بلخي، وزارة الثقافة، مصر ١٣٥٩ هـ - . ١٩٧٥ م.
- الاشتقاق، محمد بن الحسن بن فريد، مؤسسة الخانجي، مصر ١٣٧٨ هـ - ١٩٥٨ م.
- إصلاح المنطق، ابن السكيت ابويوسف يعقوب بن اسحاق؛ دائرة المعارف العثمانية، حيدرآباد دكن (هند) ١٣٥٤ هـ .
- الأصمعيّات، اختيار الأصمعيّ أبي سعيد عبدالملك بن قُريب، دارالمعارف مصر ١٣٨٣ هـ - . ١٩٦٣ م.
- الأصنام، ابن الكلبي أبو مُنذِر هشام بن محمد، الدار القومية للطباعة والنشر، القاهرة ١٣٨٤ هـ - . ١٩٦٥ م.
- الأعلام، خيرالدين زركلي، مطبعة كوستاتسوماس و شركاه، ١٣٧٨-١٣٧٣ هـ .
- أنساب الأشراف، أحمد بن يحيى البلاذري، دارالمعارف، مصر ١٩٥٩ م.
- أنساب الخيل، ابن الكلبي هشام بن محمد، الدار القومية للطباعة والنشر، القاهرة

۱۳۸۴-۱۹۶۵ م.

الانصاف فی مسائل الخلاف بين النحويين، ابوالبركات عبدالرحمن بن محمد الأنباري، مكتبة السعادة، مصر ۱۳۸۰ هـ - ۱۹۶۱ م.

ایران در زمان ساسانیان، آرتور کریستین سن، رشید یاسمی تهران، ابن سینا ۱۳۱۴.
بحار الأنوار، محمداقصر مجلسی، تصحیح یحیی العابدی الزنجانی، تهران ۱۳۷۹ ق.
برهان قاطع، محمدحسین خلف تبریزی، ابن سینا، تهران ۱۳۴۲.

البلغة، ابویعقوب یوسف الکردی، انتشارات بنیاد فرهنگ ایران، تهران ۱۳۵۵.

التهجة الترفیة فی شرح الألفیة، عبدالرحمن سیوطی، چاپ عبدالرحیم ۱۲۹۳.

البيان والتبيين، الجاحظ عمرو بن بحر، تحقیق عبدالسلام محمد هارون، مكتبة الخانجي، مصر ۱۳۸۰ ق.

پیشرو ادب، زمخشری محمود بن عمر، انتشارات دانشگاه تهران ۱۳۴۲.

پیکار صفین، نصر بن مزاحم، ترجمه پرویز تائبکی، تهران ۱۳۶۶.

تاج العروس، سید محمد مرتضی حسینی زبیدی، چاپ سنگی، قاهره ۱۳۰۶ ق.

تاریخ آداب اللغة العربیة، جرجی زیدان، مطبعة الهلال، مصر ۱۹۱۴-۱۹۱۲ م.

تاریخ ایران از آغاز تا اسلام، گیرشمن، ترجمه دکتر محمد معین، بنگاه ترجمه و نشر کتاب ۱۳۴۹.

ایران از باستان تا سده هیجدهم، ن. و. یوسکایا و دیگران، کریم کشاورز، دانشگاه تهران ۱۳۴۹.

تاریخ التملن الاسلامی، جرجی زیدان، دارالهلال، مصر ۱۹۵۸.

تاریخ الرسل و الملوك (تاریخ طبری)، محمد بن جریر، مكتبة الأسدی (از روی چاپ ۱۸۸۱-۱۸۷۹ اروپا)، تهران.

تاریخ سنی ملوك الأرض و الأنبياء، حمزة بن الحسن الأصبهانی، مطبعة كاوياني، برلين ۱۳۴۰ ق.

تاریخ شاهنشاهی هخامنشی، او مستد، دکتر محمد مقدم، فرانکلین (ابن سینا)، تهران ۱۳۴۰.

تاریخ اليعقوبی احمد بن أبي يعقوب، مطبعة القرى، النجف ۱۳۵۸ ق.

تحليل اشعار ناصر خسرو، دکتر مهدی محقق، دانشگاه تهران، ۱۳۴۴.

الترايب الإدارية (نظام الحكومة الإسلامية) الشيخ عبدالحی الكتانی، داراحیاء التراث العربی، بیروت [بی تاریخ]

تفسیر القرآن الکریم، عبدالله شبر، داراحیاء التراث العربی، بیروت ۱۳۹۷ هـ - ۱۹۹۷.

تفسير الكشاف، زمخشري محمود بن عمر، دارالكتاب العربي، بيروت [بي تاريخ]
تفسير الميزان (الميزان في تفسير القرآن) محمدحسين طباطبائي، ترجمه محمداقبر موسوي
همداني، تهران ١٣٤٣.

تقويم البلدان، ابوالفداء اسماعيل بن علي، ترجمه عبدالمحمد آيتي، بنياد فرهنگ ايران، تهران
١٣٤٩.

التنبيه والإشراف، المسعودي علي بن حسين، مكتبة خياط، بيروت ١٩٦٥ م.
التوسل الى التوسل، بهاءالدين محمدبن مؤيد بغدادي، تصحيح احمد بهمنيار، تهران ١٣١٥.
ثلاث رسائل للجاحظ، تحقيق يوشع فينكل، المطبعة السلفية، ١٣٨٢ ق.

الجامع الصحيح، ترمذي، دار إحياء التراث العربي، بيروت ١٣٥٧ هـ - ١٩٣٨ م.
الجبال والأمكنة والمياه، الزمخشري، مطبعة السعديون، بغداد ١٩٦٨.
جمهرة أنساب العرب ابن خزم اندلسي علي بن احمد، دارالمعارف، مصر ١٣٩١ هـ .
جوامع الجامع (تفسير قرآن)، فضل بن حسن طبرسي، انتشارات دانشگاه تهران، ١٣٤١ (ج
١)، ١٣٥٩ (ج ٢).

حدود العالم من المشرق إلى المغرب، به كوشش دكتور منوچهر ستوده، دانشگاه تهران،
١٣٤٠.

الحيوان، الجاحظ عمرو بن بحر، مطبعة المصطفى البابي الحلبي، مصر ١٣٨٤ هـ - ١٩٦٥ م.
الخلافة، شيخ طوسي محمد بن الحسن، مكتب الكتب المتنوعة - ١٣٥٨ ق.
الترالمشور، عبدالرحمن سيوطي (به نقل از مكاتيب الرسول علي الأحمدي).
الرتاج المرصد علي خزانة كتاب الخراج، عبدالعزيز بن محمد الرحبي، مطبعة الإرشاد، بغداد
١٩٧٤.

رسائل الجاحظ، تحقيق عبدالسلام محمد هارون، مكتبة الخانجي، القاهرة ١٣٨٤ هـ -
١٩٦٤ م.

الروضة البهية، شهيد ثاني زين الدين علي، چاپ عبدالرحيم (سنگي). سبکشناسي، محمדתقي
بهار، ملك الشعراء، چاپخانه خودكار، تهران ١٣٢١.

سنن ابن ماجه، محمد بن يزيد قزويني، دار إحياء التراث العربي، بيروت ١٣٩٥ هـ - ١٩٧٥ م.
السيرة النبوية، ابن هشام، مطبعة مصطفى البابي الحلبي، مصر ١٣٥٥ هـ - ١٩٣٦ م.
الشعر والشعراء، ابن قتيبة عبدالله بن مسلم، دار صادر، بيروت ١٩٦٤.
صبح الأعشى، القلقشندي احمد، مصر ١٩١٤.

الصحاح (تاج اللغة و صحاح العربية)، اسماعيل بن حماد الجوهري، دارالعلم للملايين، بيروت

١٣٧٦ هـ - ١٩٥٦ م.

صحيح البخاري، محمد بن اسماعيل، عيسى البابي الحلبي، بيروت [بى تاريخ] الصناعتين،
 ابوهلال العسكري حسن بن عبدالله، مطبعة عيسى البابي الحلبي، مصر ١٩٧١.
 الطبقات الكبرى، محمد بن سعد كاتب الواقدي، انوار سنجو، لينن ١٣٢٢ ق.
 طبقات الشعراء، محمد بن سلام الجُمحى، مطبعة بريل، لينن ١٩١٣.
 القرب قبل الإسلام، جرجى زيدان، المكتبة الأهلية، بيروت [بى تاريخ].
 العقد الفريد، أحمد بن عبدربه، تحقيق أحمد أمين وديكران، دارالكتاب العربي، بيروت ١٤٠٦ هـ - ١٩٨٦.

العَلل، شيخ صدوق محمد بن على (به نقل از مكاتيب الرسول، على الأحمدي ص ٩).
 العملة، حسن بن رشيق قيروانى، مطبعة السعادة، مصر ١٣٧٤ هـ - ١٩٥٥ م.
 عُيون الأخبار، ابن قتيبة دينورى عبدالله بن مسلم، دارالكتب، مصر ١٣٨٣ هـ - ١٩٦٣ م.
 غريب الحديث، ابن قتيبة، تحقيق الدكتور عبدالله الجبورى، مطبعة العاني، بغداد ١٩٧٧.
 الفائق فى غريب الحديث، الزمخشري، مطبعة عيسى البابي الحلبي، مصر ١٩٧١.
 الفاخر، مُفضل بن سلمة بن عاصم، وزارة الثقافة والإرشاد القومى، مصر ١٣٨٠ هـ - ١٩٦٠.
 الفتنة الكبرى (عثمان)، طه حسين، دارالمعارف، مصر ١٩٤٧.
 فرهنگ اصطلاحات روز، فارسى - عربى، دكتور محمد غفرانى، - دكتور مرتضى آيتاللهزاده
 شيرازى، اميركبير، تهران ١٣٦٤.
 فرهنگ فارسى، دكتور محمد معين، اميركبير، تهران ١٣٦٠.
 فصل المقال فى شرح كتاب الأمثال، ابوغييد البكرى، مؤسسة الرساله، بيروت ١٣٩١ هـ -
 ١٩٧١ م.

فقه اللغة، ثعالبى نيشابور ابومنصور بن اسماعيل، المطبعة الكاتوليكية، بيروت ١٩٠٣.
 الفهرست، ابن النديم محمد بن اسحاق، المطبعة الرحمانية، مصر ١٣٤٨ ق. قرآن كريم.
 الكامل فى اللغة، المبرد، محمد بن يزيد، مكتبة نهضة مصر، القاهره ١٣٧٦ هـ - ١٩٥٦.
 كتاب الأموال، ابوغييد القاسم بن سلام، مكتبة الكليات الأزهرية، القاهره ١٣٨٨ هـ - ١٩٦٨ م.

كتاب الخراج، قاضى ابوسف يعقوب بن ابراهيم، المطبعة السلفية، القاهره ١٣٩٦ ق.
 كتاب الخراج، يحيى بن آدم القرشى، المطبعة السلفية، القاهره ١٣٨٤ ق.
 كتاب العين، خليل بن أحمد الفراهيدى، منشورات دارالهجرة (افست از چاپ بيروت)، قم
 ١٤٠٥ ق.

كشف الأسرار، ميدي، تصحيح على اصفر حكمت، امير كبير، تهران ١٣٦١.
 كنز العرفان في فقه القرآن، مقدادين عبدالله السيوري، كتابخانه مرتضوي، تهران ١٣٨٥ ق.
 كنز العمال، على المتقى، تحقيق بكرى حيانى - صفوة السقاء، مؤسسة الرسالة، بيروت ١٤٠٥ هـ - ١٩٨٥ م.

لسان العرب، ابن منظور محمد بن مكرم، نشر ادب الحوزة، قم ١٤٠٥ ق.
 لغتنامه دهخدا، واژه «سبك».

بررسى وضع مالى و ماليه مسلمين...، دكتور ابوالقاسم اجتهادى، سروش، تهران ١٣٦٣.
 مجمع البيان في تفسير القرآن، فضل بن حسن طبرسى، منشورات مكتبة المرعشى، قم ١٤٠٣ ق.

مجموعة الوثائق السياسية... الدكتور محمد حميدالله، دارالفنائه، بيروت ١٤٠٣ هـ - ١٩٨٣ م.

المحكم والمحيط الأعظم في اللغة، ابن سيده على بن اسماعيل، مطبعة مصطفى البابي الحلبي و اولاده، مصر ١٣٧٧ هـ - ١٩٥٨ م.

مختلف القبائل و مؤلفها، محمد بن حبيب بغدادى، فردينانو ستفلد ١٨٥٠ م. (افست از روى چاپ اروپا مكتبة المثنى - بغداد).

المُخصَّص، ابن سيده على بن اسماعيل، مصر - بولاق ١٣١٦ ق.

مُروج الذهب، المسعودى، دارالاندلس، بيروت ١٣٨٥ هـ - ١٩٦٦ م.

المُزهر في علوم اللغة، جلال الدين عبدالرحمن سيوطى، دار احياء الكتب العربية، مصر [بى تاريخ]

المسالك و الممالك، الإصطخرى ابراهيم بن محمد الفارسى، وزارة الثقافة و الإرشاد القومى، مصر ١٣٨١ هـ - ١٩٦١ م.

المُستقصى في أمثال العرب، الزمخشري، دائرة المعارف العثمانية، حيدرآباد (هند) ١٣٨١ هـ - ١٩٦٢ م.

المصاحف، عبدالله بن أبى داود، السجستانى، تصحيح دكتور آرتور جفرى، مصر ١٣٥٥ ق.
 المعارف، ابن قتيبه دينورى، تحقيق ثروت عكاشه، مطبعة دارالكتب، مصر ١٩٦٠.

معانى الأخبار، شيخ صدوق محمد بن على، انتشارات اسلامى، قم ١٣٦١ ق.

معجم البلدان، ياقوت بن عبدالله حمومى، مكتبة الأسدى، تهران ١٩٦٠.

معجم ما استعجم، ابو عبيد البكرى (به نقل از مغازى واقدى ٣٢٨٣ - ١ - بانوا - ١٩٦٠).

المعجم المفهرس لألفاظ القرآن الكريم، محمدفؤاد عبدالباقى، دارالكتاب، بيروت ١٣٦٤ هـ - ١٩٤٣ م.

١٩٤٥ م.

المعجم المفهرس لألفاظ النبي، أ.ى. ونسك و ديگران، بريل، لينن ١٩٦٣.
المُعَرَّب من الكلام الأعجمي، الجوالقي موهوب بن أحمد، تحقيق أحمد محمد شاكر، چاپ
افست، تهران ١٩٦٦.

المغازي، الواقدي، تحقيق دكتور مارسدن جونس، نشر دانش اسلامي، ايران ١٤٠٥ ق.
مفاتيح العلوم الخوارزمي محمد بن أحمد، فان فلوتن ١٨٩٦.
المفردات في غريب القرآن، راغب اصفهاني حسين بن محمد، المكتبة الرضوية، تهران
١٣٣٢.

مقاييس اللغة، أحمد بن فارس، تحقيق عبدالسلام محمد هارون، مطبعة مصطفى البابي الحلبي،
مصر ١٣٨٩ - ١٩٦٩.

مقدمة ابن خلدون، دار إحياء التراث العربي، بيروت [بى تاريخ].

مكاتب الرسول، على الأحمدي، نشر يس، تهران ١٣٦٣.

منتهى الأرب في لغات العرب، عبدالرحيم بن عبدالكريم، تهران ١٢٩٨.

المنجد في اللغة والأدب، دارالمشرق، بيروت [بى تاريخ].

الموازنة بين شعر أبي تمام والبحتري، أمدي الحسن بن بشر، دارالمعارف، مصر ١٩٦٥.
النبي الأُمِّي، مرتضى مطهرى، ترجمه به عربى محمدعلى تسخيرى، المكتبة الإسلامية
الكبرى، تهران ١٤٠٢ ق.

نقطة المصدر، شهاب الدين محمد خرنيزى، تصحيح دكتور اميرحسين يزدگردى، ادارة كل
نگارش وزارت آموزش و پرورش، تهران ١٣٤٣.

النقد الأدبي، سيدقطب، بيروت [بى تاريخ نشر و ناشر].

النوادر في اللغة، أبوزيد أنصاري، المكتبة الكاتوليكية، بيروت ١٣٠٩ هـ - ١٨٩٤ م.

النوادر، أبويسنخل الأعرابي، تحقيق الدكتور عزةحسن، دمشق ١٣٨٠ هـ - ١٩٦١ م.

نهاية الأرب في فنون الأدب، النويرى أحمد بن عبدالوهاب، دارالكتب، مصر ١٣٧٤ هـ -
١٩٥٥ م.

النهاية في غريب الحديث، ابن الأثير مجدالدين مبارك بن محمد، المكتبة العلمية، بيروت
١٣٨٣ هـ - ١٩٦٣ م.

نهج البلاغة، الشريف الرضى (الجامع)، بشرح الأستاذ الشيخ محمد عبده، دارالمعرفة، بيروت
[بى تاريخ].

وفيات الأعيان، ابن خلكان شمس الدين أحمد بن محمد، مكتبة النهضة المصرية، مصر ١٣٦٧

۵ - ۱۹۴۸ م.

وقعة صوفين، نصر بن مزاحم، تحقيق عبدالسلام محمد هارون، مكتبة عيسى الحلبي، مصر

۱۳۶۵ ق.

www.KetabFarsi.com

فهرست را نامنامه:

(نامنامه، نام جایها، نام قبینه‌ها، بته‌ها، مثلها، اصطلاحات، فهرست موضوعی)

	نشانه‌های اختصاری:
اب فح ۱/۶۶ ...	ح: جای
ابل الزیت (ج) ۳۲/۴۰۲.	ش: شماره نامه
ادم (ع) ۳/۱۴۸ ...؛ ۱۹/۱۴۹؛ ۱/۴۰۵؛ ۲۶/۵۴۷.	شخ: نام شخص
آذربایجان ۱۷/۵۰۹ ...؛ ۱۳/۵۱۰؛ ۳/۵۲۰.	ق: قبینه
«آزاد» زنده آسود غنسی (پیامبر دروغین) برای کشتن شوهرش، با مسلمانان همدست گشت، ۲۷/۴۰۰ ...	م: مثل
آزادی نامه برده‌ای و گواهی چند تن از مسلمانان برپای آن، (ش ۲۲۲).	۱/۱: صفحه ۱، سطر ۱ بر همین قیاس است صفحات دیگر.
اشکارا با پیمان شکنان، پیمان بگسبند ... ۳۳/۴۸۸؛ ۱/۴۸۹؛ ۹/۴۹۰.	ب: نقطه (...) پس از عدد سمت چپ ممیز، نشان می‌دهد که این نام یا معنی در سطر یا سطرهای دیگر همان صفحه نیز آمده است.
آغاز مهرنهادن بر، نامه‌ها در محرم سال هفتم هـ . ۸/۴۱	
آغاز نامه‌های پیامبر(ص) در خطاب به مسلمانان ... ۱/۳۹	
آغاز نامه‌های پیامبر(ص) در خطاب به کافران ۲/۳۹	
آغاز فرمانروایی معاویه بر شام به فرمان عمر ... ۱۱/۳۵۷	
آ تا ۱۲/۵۸؛ ۶/۵۷۱؛ ۲۴/۶۰۳؛ ۵/۶۰۴ ...	
آ ذی‌الحره ۶/۲۸۰.	
آ ذی‌حجّه ۶/۲۸۰.	

ا

(اب: بر فرمان پیامبر به سهیل بن غدو بری
 ... ۶/۳۷۷
 اب: تنبیه ۱۵/۶۵
 اب: شغراء ۱۶/۶۴)